

Українські народні традиції і звичаї в повісті М.Гоголя «Ніч перед Різдвом»

Збірка «Вечори на хуторі біля Диканьки» складається з двох частин

М.В.Гоголь своїми «Вечорами...» відкрив новий, яскравий світ.

Письменник майстерно змалював українську природу, живі колоритні образи національного характеру, українську культуру, народний побут.

1 частина

«Сорочинський ярмарок»
«Вечір проти Івана Купала»
«Майська ніч, або утоплена»
«Втрачена грамота»

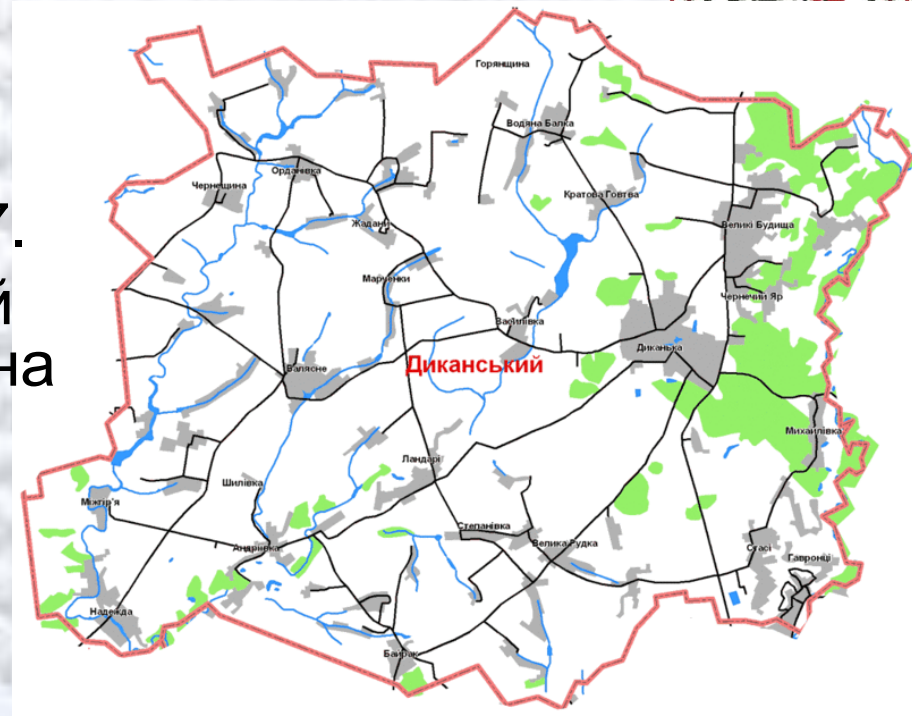
2 Частина

- «Ніч перед Різдвом»
- «Страшна помста»
- «Іван Федорович Шпонка та його тітонька»
- «Зачароване місце»

Виступ групи географів - краєзнавців

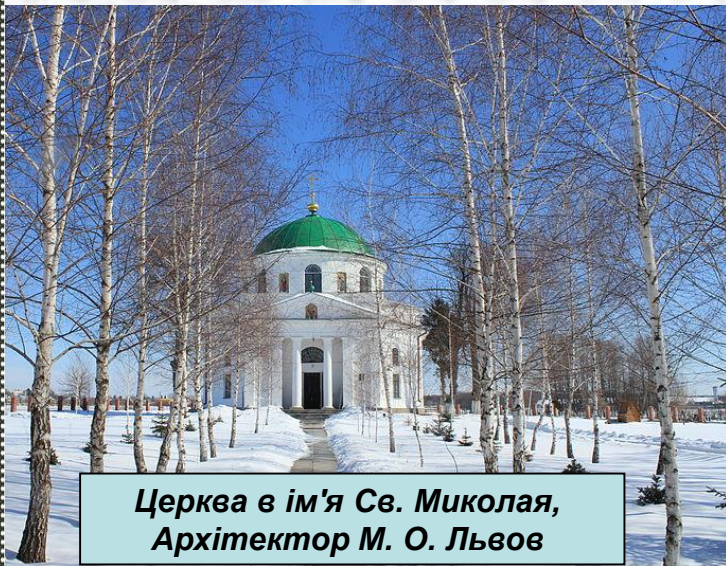

- **Диканька** — селище міського типу в Україні, центр Диканського району Полтавської області. Є адміністративним центром Диканської селищної ради, до складу якої також входять села Василівка, Проні та Трояни.
- Історичне населене місце Селище міського типу від 1957.
- Відома завдяки хрестоматійній книзі Миколи Гоголя «Вечори на хуторі біля Диканьки».

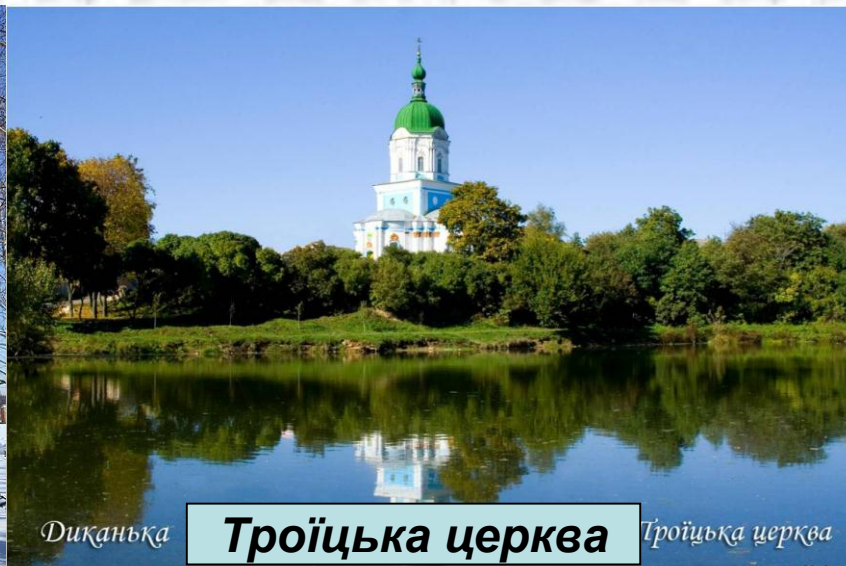

Походження назви

- За однією версією походження назви пов'язують з наявністю тут колись густих лісових масивів, що видавалися дикими, і де було чимало диких свиней, що їх у той час звали «дики».
- За іншою виводять назву від прізвища Дикань, яке мав чоловік, що першим оселився в цій місцині. Таке прізвище донинді дуже поширене в окрузі.
- В. Н. Жук, на підставі своїх досліджень, вважає, що «Дикань» похідне від тюркського «декхан» — «землероб», оскільки у XV столітті ці землі дісталися татарському мурзі Лексаді Мансурксановичу — майбутньому князеві Олександрю Глинському.

**Церква в ім'я Св. Миколая,
Архітектор М. О. Львов**

Диканька **Троїцька церква** Троїцька церква

**Пам'ятник
Миколі Гоголю**

Дзвіниця Миколаївської

У той час, про який розповідав Гоголь, Диканька була невеличким сото українським хутором з побіленими хатками-мазанками, критими соломною, де у дворі кожної стояв колодязь з журавлем, садками, з домашньою живністю на подвір'ї, яке було огорожене тином. Сьогодні Диканька — селище міського типу на відстані 29 кілометрів від залізничної станції Полтава.

М. Беркос «Диканька»

Рудий Панько –

гостинний господар вечорниць у Диканьці.

З його розповіді починається повість. Гоголь видав 1-шу частину повісті, за порадою Плетньова, під псевдонімом Рудого Панька.

Історія створення книги

Довго збирав Гоголь матеріал для своєї книги «Вечори на хуторі біля Диканьки.» У останніх класах гімназії завів и, куди записував українські народні пісні, вирази, прислів'я, приказки.

Н.В. Гоголь. План «Арабесок» і малюнки. 1834 г

**Зліва : Зброя и обладунки древніх греків. Мал. М.Гоголя «Книга всякої всячини або Підручна енциклопедвля»
Справа: Музичні інструменти древніх греків. Мал. М.Гоголя «Книга всякої всячини або Підручна енциклопедвля»**

Коли вже Гоголь жив у Петербурзі, він відчув тут атмосферу глибокої цікавості до української культури. «Здесь так занимает всех всё малороссийское...» Так виник задум створити книгу про Україну. Підтримав його О. Пушкін

Неизвестный художник первой половины XIX века.
Пушкин и Гоголь myJulia.Ru

Пушкін у Гоголя.
Картина академіка М.П. Клодта

“Ніч перед Різдвом ”

Постановки і екранізації

- " Коваль Вакула " (опера, написана в [1874](#) Петром Чайковським)
- " Ніч перед Різдвом"- опера, написана в [1895](#) Миколою Римським-Корсаковим)
- " Ніч перед Різдвом " - німий фільм, [1913](#), режисер Владислав Старевіч
- " Черевички " - фільм-опера, [1944](#)
- "Ніч перед Різдвом" - мультиплікаційний фільм, [1951](#)
- " Вечори на хуторі біля Диканьки"- художній фільм, [1961](#), режисер Олександр Артурович Роу
- " Вечори на хуторі біля Диканьки (2002)" - кінокомедія - мюзикл, [2002](#), режисер Семен Горов

Мистецькі паралелі

І.Рєпін “Вечорниці”

**К. Трутовский
“Колядки в Малоросії”**

**С.Васильківський
“Колядники”**

Мистецькі паралелі

Мико́ла Андрі́йович Рі́мський-Корсако́в - відомий російський композитор, педагог, диригент, громадський діяч, музичний критик; член Могутньої купки, автор 15 опер, 3 симфоній, симфонічних картин, камерно-інструментальної музики.

Полонез із опери “Ніч перед Різдвом”

Петро́ Іллі́ч Чайко́вський – російський композитор, диригент і педагог_українського походження

Арія Вакули із опери “Черевички”

Гра “Порушена послідовність”

Розташуйте
цитати в тій
послідовності, як
розвиваються
події в творі

Святвечір

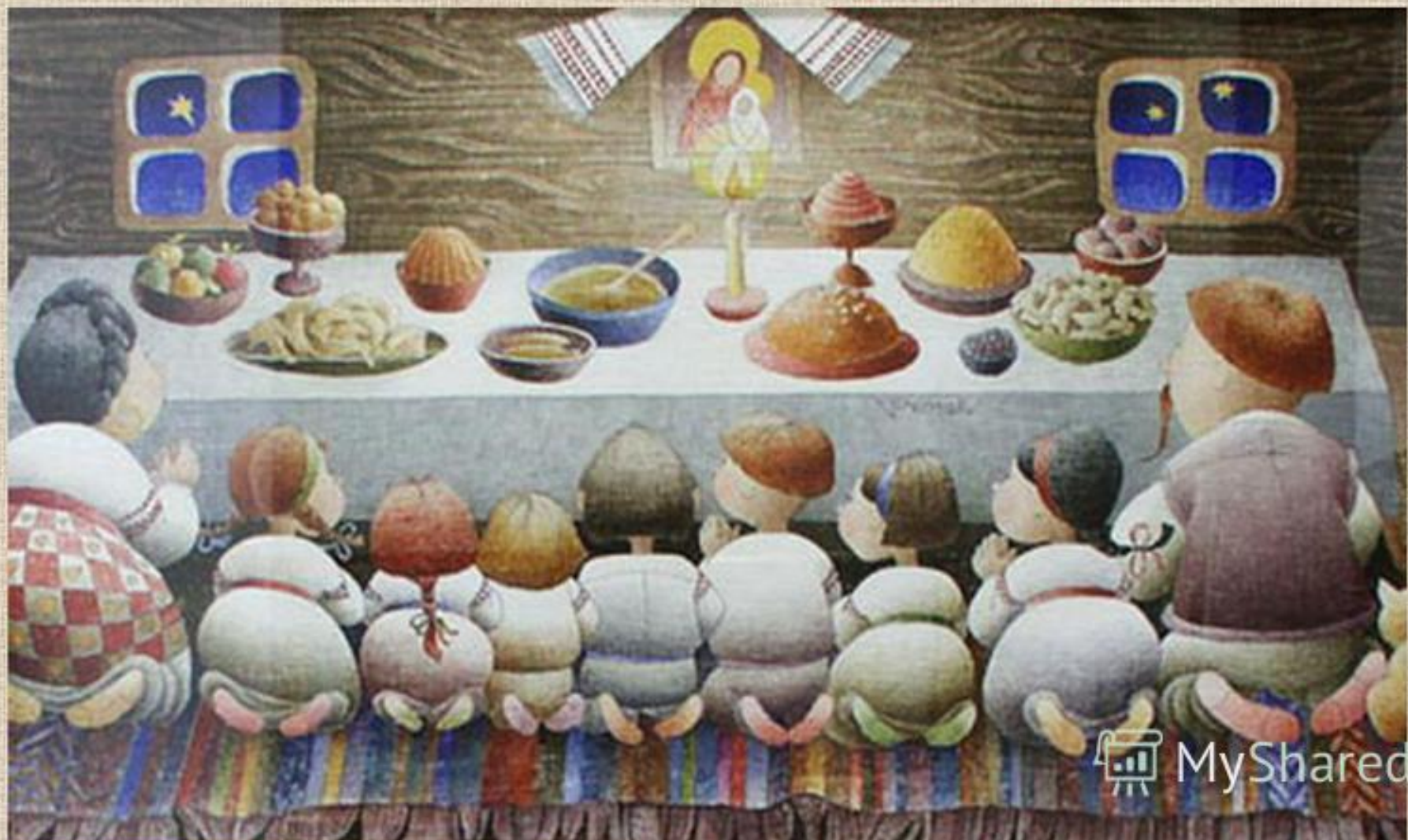

У повісті описаний Святвечір - вечір напередодні Різдва. Згідно з Біблією, Різдво знаменує появу на світ Ісуса Христа. У народі з давніх часів Святвечір вважався магичним часом.

6 січня – Святий вечір

Переддень Різдва – це Святий вечір, кутя.

Святий вечір

- Цілий день напередодні Різдва українці готували вечерю і нічого не їли до вечора, поки не з'являлася перша зоря на небі (бо саме в цей час народився Ісус Христос).
- На покуті під образами розстеляли чисте сіно, на яке ставили горщики з кутею та узваром.

Свят-вечір, Багата кутя (6 січня).

Розпалювали піч 12 полінами, що висушувалися 12 днів, готували 12 ритуальних страв. Головні з них – різдвяна кутя і узвар – мають ритуальний характер.

12 страв на Святий Вечір

Згідно з давньою українською народною традицією Свята Вечеря у переддень Різдва збирає за столом усю велику родину. І що важливо – спізнюватися до столу аж ніяк не можна. У цей день наші прадіди нічого не їли аж до самого вечора. І лише з першою зорею на небі, яка, за біблійними переказами, несе благу звістку про народження спасителя – Ісуса Христа, українці розпочинали святкову трапезу.

Хоча Святий Вечір припадає на останній день Різдвяного (пилипівського) посту, і всі страви, які до свята готують господині - пісні, називається вона багатою вечерею, бо стіл у цей вечір багатий 12-тьма стравами. Традиційно на Святу Вечерю стіл прикрашали:

- 1.Кутя
- 2.Борщ з вушками
- 3.Грибова юшка
- 4.Вареники
- 5.Голубці
- 6.Маринований оселедець
- 7.Мариновані гриби
- 8.Заливна риба
- 9.Тушкована капуста
- 10.Квасоля
- 11.Узвар
- 12.Пампушки

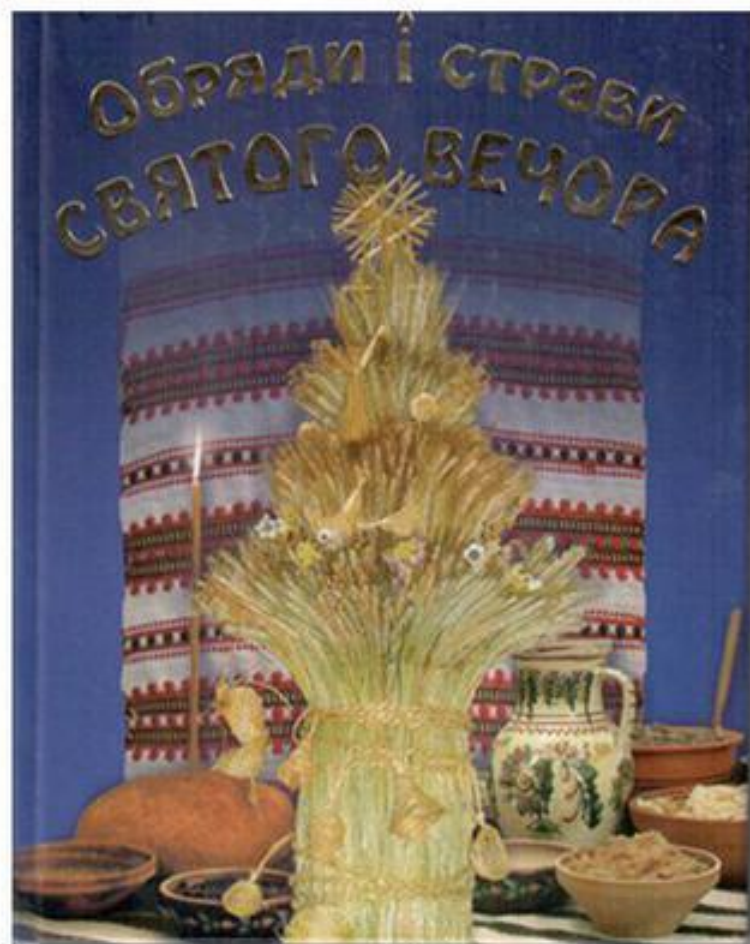

Особливості сервірування столу до українських народних свят

На Святвечір стіл застеляють білою скатертиною, під чотири кути скатертини кладуть зубчики часнику — аби в новому році всі були здоровими;

Установлюють дідуха (ялинку);

Під час вечері обов'язково запалюють свічку

Люди вірили, що якщо в цей вечір загадати бажання, то воно неодмінно збудеться. У кожній сім'ї накривався святковий стіл, де завжди була присутня кутя - знак багатого врожаю, а також риба, борщ, вареники, всілякі пироги і багато всякого їстівного».

На Свят-вечір робили деякі прогнози й ворожили. Зокрема вважалося, що зоряна ніч перед Різдвом обіцяла врожайний рік.

Гоголь, який добре знав традиції українського народу, дуже вірогідно, з усіма деталями, описує святкування Різдва.

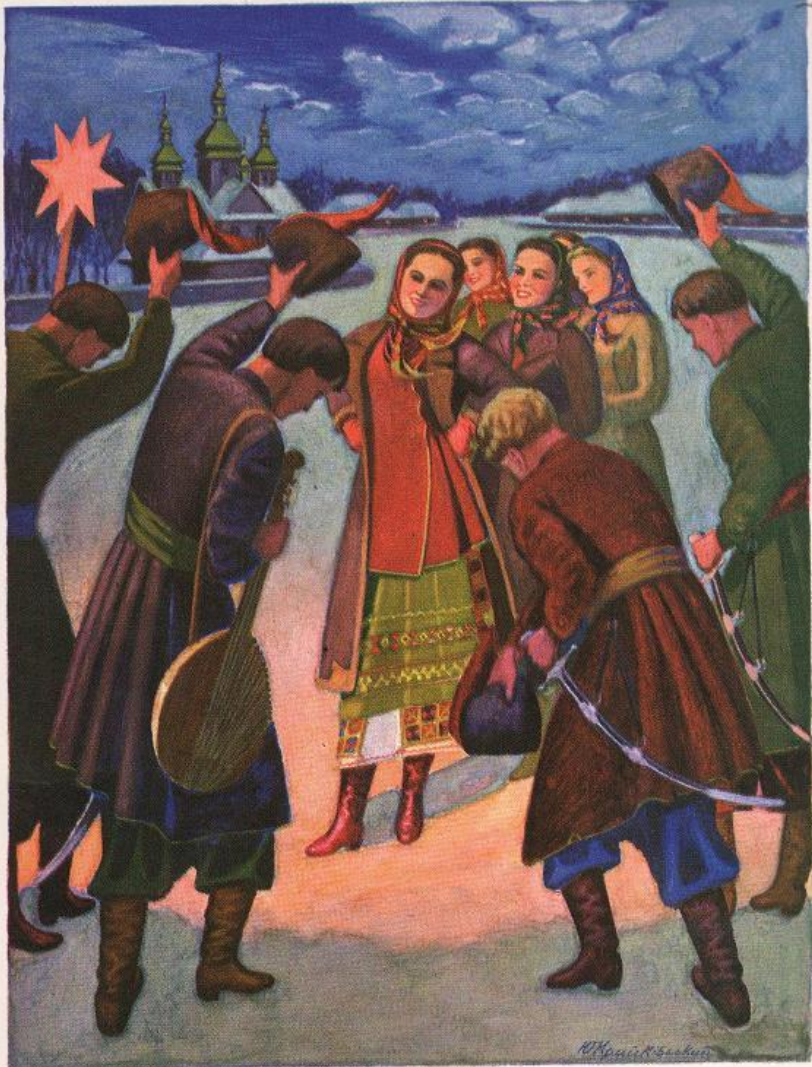

З давніх пір ця подія супроводжувалася різними народними обрядами, такими як ворожіння, колядування та інші.

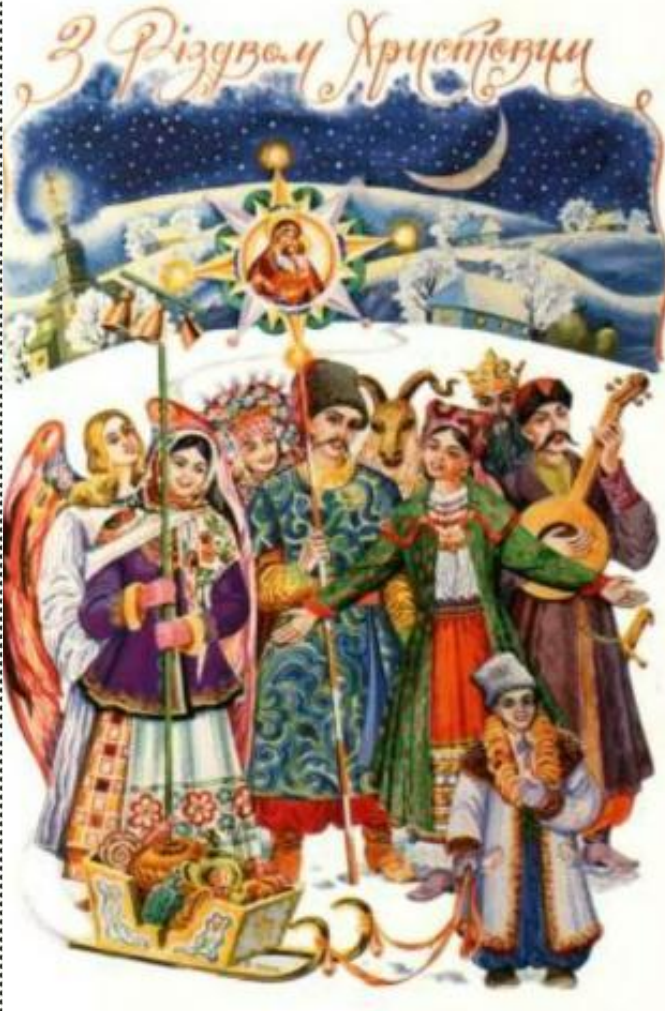
Arts.In

З КОЛЯДОЮ

Колядки — величальні календарно-обрядові
пісні зимового циклу свят, які походять з
глибокої давнини

Літературний диктант “Герої повісті”

- Чорт, Вакула, Солоха, Оксана, Пацюк, Чуб, дяк, кумова жінка .

Ночі перед Різдвом приписується здатність наділяти звичайні предмети чарівною силою. Крім того, вважалося, що в цей вечір з найбільшою повнотою проявляє себе усяка нечиста сила.

Не випадково і Гоголь зображує саме в цю ніч поява відьми та чорта на небі, крадіжку чортом місяці.

Зображення нечистої сили в повір'ях, легендах

Відьма –
давня назва
злих
чаклунок.
Походить від
старовинного
слова
«відати»
тобто знати.

Відьма

Відьми за народними повір'ями, спроможні літати у повітрі на мітлі, у ступі. Відьом уявляють у вигляді старих баб, з розтріпаним сивим волоссям, кістлявими руками. Вирушають вони на свої темні справи вночі і через піч потрапляють в оселі добрих людей

Відьма

- Вмираючи, вони мучаться, бо мають передати кому - небудь свою науку

Чорт (біс, диявол, дідько, люципер, сатана, осинавець, **щезник**, злий) — один із найпопулярніших персонажів української демонології, що уособлював ворожі людині сили. Функції Чорта досить широкі: він усіляко шкодить людям, насилає хвороби, зводить жінок, полює на людські душі, штовхає на злочини й прикрі вчинки. Особливо страшний він для похрещених дітей, яких може підмінити.

Вірили, що з Чортом можна укласти договір та найняти його на службу, заклавши йому, втім, свою душу. Такі договори, як правило, треба укладати вночі на перехресті доріг і затверджувати кров'ю з мізинця.

Чорта в народі називають бісом

- Біс – за народною уявою – маленький, чорненький, з довгим хвостом, копитами та ріжками і обов'язково кульгавий. Ноги він поламав ще до створення світу, коли за гріхи він і вся нечиста сила була скинута з неба на землю. Сорок день і ночей летіли вони до землі, і де хто впав, там і оселився.

Чорт

- Чорти люблять ходити один до одного в гості, галасливо справляють весілля. Вони здатні наслати негодую, хуртовину, можуть «закружляти», «водити», «збивати зі шляху» добрих людей

Солоха

00:19:29

Чорт

ПУЗАТИЙ ПАЦЮК

Словникова робота

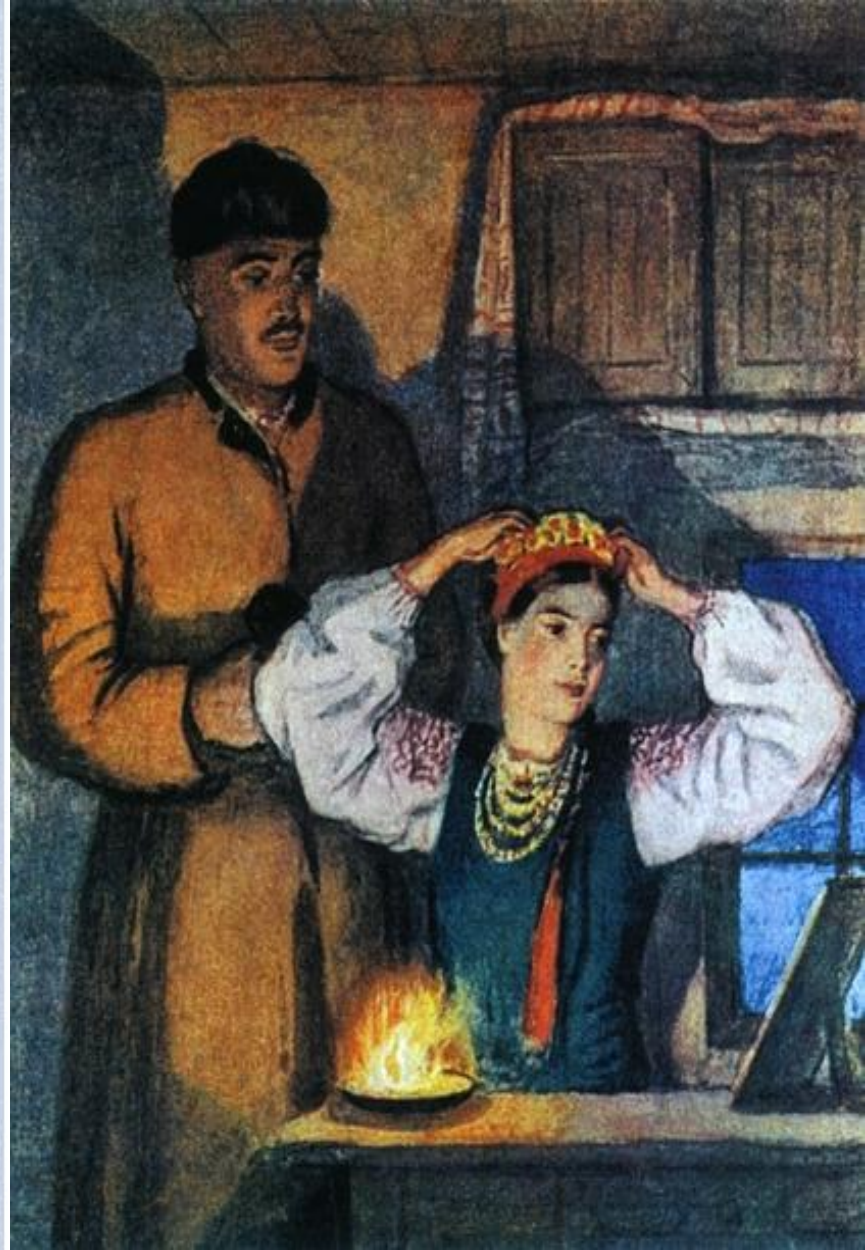
Фантастика (з грецького phantastike – здібність уявляти) – світ химерних уявлень та образів письменника, який базується на основі раніше засвоєних фактів із реального життя.

Елементи фантастики найчастіше використовуються в казках, легендах, переказах

А. М. Лаптев. Возвращение кузнеца Вакулы. 1959

М. Родионов "Оксана і коваль Вакула, 1952

Традиційний жіночий та чоловічий одяг

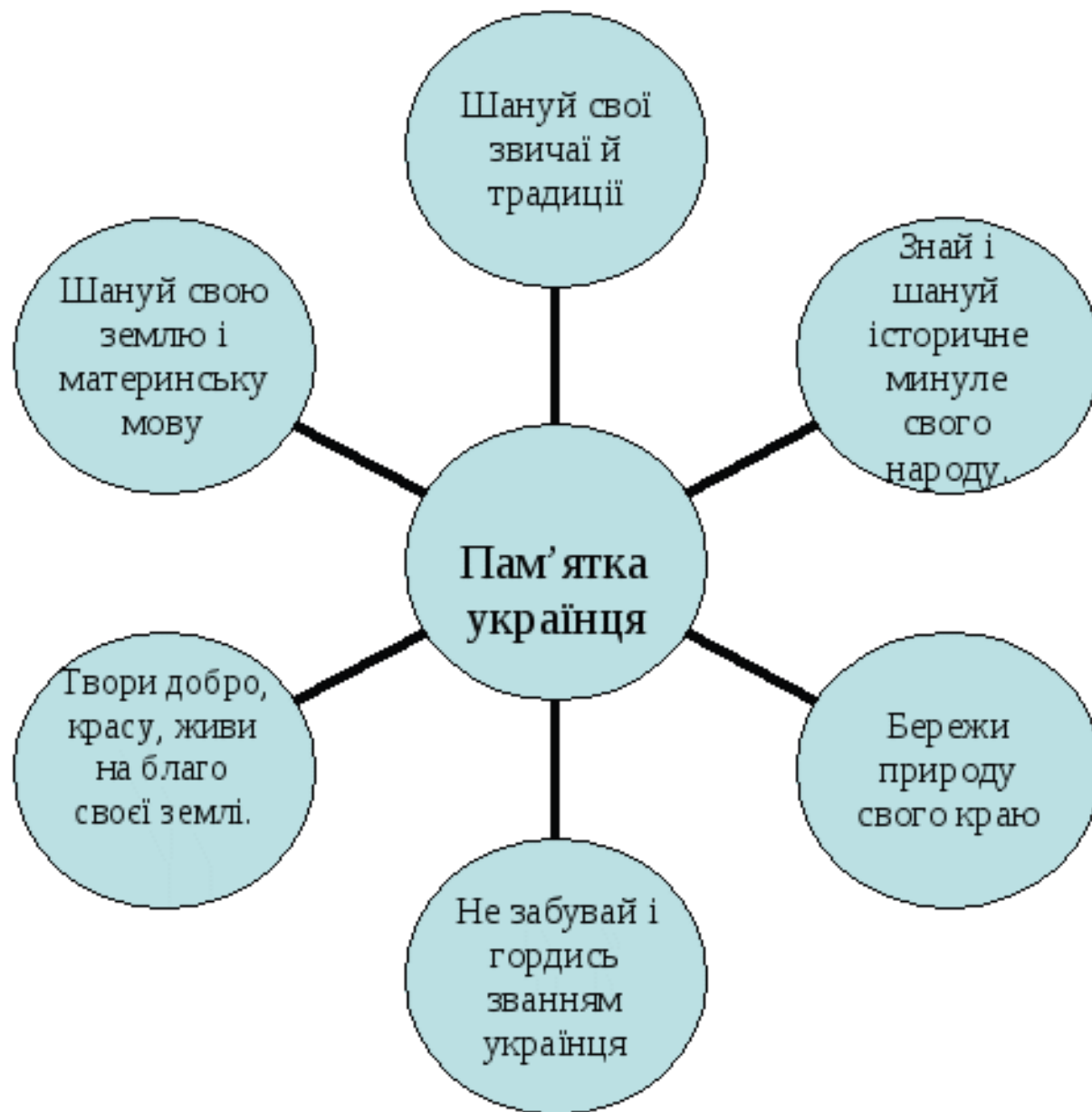

**Повість «Ніч перед Різдвом» дозволяє краще
пізнати народні традиції, весь уклад життя
українського селянства.**

Пам'ятка українця

Домашнє завдання

A traditional illustration of the Nativity scene, showing the Virgin Mary, the infant Jesus, and the three wise men, set against a background of a green Christmas tree and a bright sun.

*Це радісні дні – дні
милосердя і доброти.
Нехай в ці дні буде над
кожним із нас
Боже благословення, його
любов та ласка.*

A vertical string of golden Christmas ornaments, including round baubles and a bell, hanging from the top left.A decorative golden ribbon bow with red berries and greenery, positioned in the bottom right corner.

Ч.Діккенс
«Різдвяна пісня в прозі»

***З наступаючим
Різдвом Христовим!***

***Будьте веселі та
щасливі!***

